

MUSEUM

57

«'t nieuwhuys»

HOEGAARDEN

57

ALPAIDIS

TIJDSCHRIFT voor HEEMKUNDE

Alpaidis

1979
15^e jaargang

AFLEVERING 4
NUMMER 57

Inhoud

- 1980 HOEGAARDEN 1000
- Een oorlogsdagboek uit
Outgaarden blz 7
- De Bode en de Belleman van
Hoegaarden blz. 14
- Oude testamenten blz.20
- Kultuurkrant met o.a.
Museum actief buiten Hoegaarden
Uit de Revolutiejaren
Carnegie Fund
Jaarprogramma Hoegaarden 1000

Wij naderen stilaan " 't jaer gesegent Ons Heeren Jēsu Christi 1980, SO WAT 1000 jaeren na de fundatie van ons Capittel van Hoegaerden door Alpaidis, bij de Gratie Godts, graevinne douairière van Brugeron ende Vrouwe van Chimay, causa uxoris Vrouwe van Rumigny ende Florennes " enz..... (Ref. Codicil in Arch. Lowet-Oury)

Op dito ~~so~~ oock 691 jaere na die octrooi van de Luyckse chartre aen Hoegaerden door de Prince-Biscop Johan Van Vlaenderen enz....(Ref. Gesch. Hoeg. Pr. vander Velpen).

Item 200 jaere na die tot staet coming der V familien gilden in de scoet van die edele confrerie der Natable geslachten van Hoegaerden enz... (Ref. Arch. V Gesl.)

1980, jaar waarin tal van manifestaties zullen plaats grijpen, ter ere van Gravin Alpaidis uit het Huis der Karolingers, die tot de stichting van het Hoegaards Kapittel is overgegaan en waardoor de ontplooiing van de gemeente begon.

Om dit alles beter te verduidelijken is "oock tot staet gecomen " een witboek dat op 2 februari 1980 zal worden te koop gesteld aan de prijs van 150 fr.

Voor de Vrienden van 't Nieuwhuysmuseum, t.t.z. de geabonneerden op Alpaidis, zal het witboek integraal in afleveringen verschijnen in dit tijdschrift.

De inhoud hiervan behelst:

I. DE STICHTING VAN HET HOEGAARDS KAPITTEL

=====

- 1-het oud missaalboek (verkeerde weergave van een document om de waarheid te verdraaien)
- 2-de moeder van Karel Martel (de onmogelijke Alpaidis)
- 3-de grafsteen van de St Pauluskerk (het graf zonder datum)

II. WIE WAS ALPAIDIS

=====

- 1-haar leven (de vrouw zoals zij was)
- 2-haar schenkingen en stichtingen (de uitvoering van haar wensen en verlangens)

III. ONTLEDING DER DOCUMENTEN

=====

- 1-het Codicil van 1780 (het document dat stof deed opwaaien)
- 2-de memoires van Elisabeth Van Nerum (schriften die inslag geven)
- 3-het bevestigingsschrift van 1837 (een geschreven bron in een gemeente register)
- 4-notitiën over Alpaidis (notas die boekdelen inhouden)
- 5-de akte van Notker (de bevestiging van een jaartal)
- 6-de akte van 1618 (de kopij van een zeer eigenaardige akte)
- 7-verblijf van Alpaidis te Waulsort (een tijdstip dat tot nadenken stemt)

IV. DE AFKOMST VAN GRAVIN ALPAIDIS

=====

- 1-titelontleding (de grote dame)
- 2-afstamming (haar afkomst uit de Karolingers en Merovingers)

V. BESLUIT

=====

De logische gevolgtrekkingen van een betwiste zaak

VI. AANHANGSELS

=====

Enkele rechtzettingen inzake tegenstrijdige beweringen, de wetenschap ter ere.

Maar buiten de aankondiging van dit Witboek, vindt U ook in bijlage aan huidig tijdschrift, het programma van de museumactiviteiten voor het jaar 1980. Hierop staan niet alle manifestaties vermeld, want Hoegaarden heeft in zijn verleden steeds tal van verrassingen gekend en deze traditie willen wij eerbiedigen.

Wie echter nadere inlichtingen of documentatie over de Hoegaardse Millenniumviering van het Codiciljaar 1980 wenst te bekomen, kan zich wenden tot het Millenniumkomitee van het Nieuwhuysmuseum, dat voor deze gelegenheid een speciale dienst heeft opgericht.

Deze dienst kan ook reeds geraadpleegd worden voor de vooruitzichten der Millenniumviering van het Indictiejaar 1981, want te Hoegaarden heeft alles steeds in tweevoud bestaan, (eenmaal om te tonen en eenmaal om te bekrachtigen) en dat strekt een gemeente, die zich zelf eerbiedigt volledig tot eer.

Hubert Van Nerum
Voorzitter-Stichter van het museum

en
oorlogsdagboek
vit

OUTGAARDEN

Den 11 november werd de wapenstilstand geteekend, en 's avonds met klokgelui aangekondigd. De Duitschers hadden 8 dagen tijd om België te ontruimen. Drij dagen lang had door Autgaerden een doortocht plaats van terugtrekkende, revolutionnaire soldaten, met de roode vlag op hunne kanonnen en wagens. De officieren hadden hunnen hoogmoed verloren, en meteen hunne decoraties, epauletten en andere teekens van hunnen graad. Mijn oberleutnant ZAHN was er bij. Er werd in het dorp geen slag gewerkt tijdens hun doortocht, maar het volk bleef kalm.

Dieven waren de Duitschers toen zij binnen gevallen waren in 1914, dieven waren zij nog bij hunnen aftocht. Koeien en geiten en al wat zij krijgen konden namen zij mede en verkochten het in andere gemeenten. Peerden en voerlieden werden ook nog opgeëischt en moesten hunne bagage vervoeren. (Zo werd een wagen met peerden en voerman van H. Nijs opgeëst; hij is moeten mede gaan tot in Duitsland, 14 dagen later kwam hij terug). Zoodra zulks vernomen werd, vluchtten de andere boeren met hunne peerden naar het bosch of in de holle straten en bleven er tot dat de laatste Duitscher voorbij was.

Den 16 november, 's zaterdags, 's middags kwamen de eerste bondgenoten met muziek aan het hoofd, Autgaerden binnen, het waren Fransche kurassiers. Een kapitein en een luitenant werden ingekwartierd op de pastorie, de andere bij andere inwoners. Hunne ontvangst was hartelijk en geestdriftig, meest al de huizen waren bevlagd. 's Maandags vertrokken zij om de Duitschers dichter op de hielen te volgen en ze wat in te toomen. Daarna kwamen er nog 2 maal fransche soldaten, de laatste maal bleven zij van voor Kerstmis tot Drij Koningendag.

Voorzeker de blijdschap en de geestdrift onzer bevolking was groot. Maar grooter waren zij bij het terugkeeren der eerste soldaten, geboortig van Autgaerden. Ziehier de namen der soldaten die ten oorlog opgeroepen geweest waren:

Rene François, koster (1), echtgenoot van Celine Michel
Edouard Steenwegen, echtgenoot van Maria Casseau
Arthur Theophile Deldime, jongeman zoon van Henri en
Pelagie Serulus

(1) Heel den tijd van den oorlog werden de diensten gedaan zonder koster. Zijne vrouw luidde de klok. De misdienaars deden mede de berechtingen enz., kleine zangers zongen de mis en het lof. Met de lijkdiensten kwam een naburige koster om te spelen op het orgel. Anders was er geen muziek.

Hiervan werden er vijf gedood.

Theophile Mathyssens, viel aan den Yzer

August Boyen,	"	"	"	"
Edmond Lambrechts,	"	"	"	"
Alexander Stockmans	"	"	"	"

11 anderen werden door de Duitschers gevangen genomen bijna allen te Namen, na de inneming dezer stad in 1914. Na door die barbaren mishandeld geweest te zijn, al erger als misdadigers, werden zij voortgedreven naar Duitschland, waar zij meer dan 4 jaren de ellenden der gevangenschap ondergaan hebben.

De 4 gereformeerden hebben den oorlog niet veel mede gedaan, zij werden naar huis gezonden voor dat het leger naar den IJzer trok. Een was met een deel van 't leger uit Antwerpen naar Holland moeten vluchten, en heeft daar verbleven tot na den wapenstilstand. De anderen zijn bij het leger gebleven aan den IJzer. Tusschen hen zijn er 2 verminkt teruggekomen; Eugene Bourguignon, die een oog verloor, en Theophile Bogaerts, die een der laatste dagen voor de wapenstilstand een vinger verloor.

(In 1919 trouwde een invalied van Oirbeek met Palmyre Lebegge van Autgaerden, te weten Petrus De Wallens, hij ook had een oog verloren, daarenboven had hij een lamme arm. Hij vestigde zich te Autgaerden, en daarom heeft hij deelgenomen aan de feestelijkheden die in 1920 plaats hadden ter eere der oud soldaten).

Terwijl men dan hier in het dorp, God moest bedanken omdat het zoo goed gespaard was geweest in vergelijking met vele andere gemeenten, moet men langs de andere kant vaststellen dat er van de soldaten door Autgaerden aan het Vaderland gegeven, in verhouding, meer gesneuveld zijn dan op menige andere gemeente. 1/6 omtrent is gevallen, en dat is veel.

Heel het land door werden weldra momumenten opgericht tot gedachtenis en verheerlijking der gesneuvelde soldaten.

Ook te Autgaerden zou er een geplaatst worden.

In 1919 werd een komiteit gevormd bestaande uit Alfons Vandermolen als voorzitter, de schrijver dezes als secretaris, Albert Maes, Henri Nijs, Hippolyte Wauters en Augustin Degrez als leden.

Er werd besloten eene omhaling te doen bij al de inwoners Wauters en Degrez gelasten er zich mede.

Die omhaling bracht 1820 fr. op. De gemeente gaf eene toelage van 1000 fr. het kerkfabriek schonk 200 fr. zoodat men rond de 3000 fr. in kas had.

Plans van momumenten werden gevraagd te Thienen, te Brussel en te Ecaussines. Na allen onderzocht te hebben, en vooral rekening houdend met de kas, werd het maken van het monument toevertrouwd aan de gebroeders Lancelle te Thienen.

Het was gemaakt tegen einde November. De winter was daar, en er werd besloten de inhuldiging uit te stellen tot den volgende zomer, en ondertusschen zou men zich gereed maken om eenen stoet of cavalcade in te richten, om die inhuldiging zoo plechtig mogelijk te maken.

Bindelijk brak de vastgestelde dag aan: de 30 mei 1920 zondag. Van 's morgens af waren al de inwoners bezig hunne huizen te versieren, niet minder dan 12 erepoorten waren er 's zaterdags opgericht en 's zondags met groen en bloemen op prachtige wijze bekleed. De kerk was proppensvol volk onder den plechtigen lijkdienst die te 10 uur werd opgedragen voor de gesneuvelden pastoor, burger en soldaten. De dooden immers hadden recht om herdacht te worden op dien plechtigen dag.

's Namiddags zou de inhuldiging van het monument plaats hebben. Om 1 1/2 u. werd de stoet gevormd, om rond half 3 zijnen doortocht door de straten van de gemeente te beginnen. De duizenden menschen die uit heel het omliggende waren toegekomen, bewonderden eenparig de 19 prachtige groepen die den stoet vormden.

Na al de straten van de parochie doorkruist te hebben hield de stoet stil aan de kerk, voor het grafmonument. Wanneer de oud-strijders zich geschaard hadden voor het monument, beklom de Eerw. Heer Vennekens, leeraar in het O.L.Vrouw collegie te Thienen, een spreekgestoelte dat tegen de muur van het kerkhof opgericht was. Hij was de man om met kennis van zaken over den oorlog te spreken, hij was immers als legeraalmoezenier altijd aan het front geweest. In eene gloedvolle rede herdacht hij de slachtoffers van den oorlog, die gesneuveld waren voor het vaderland. Dan deed hij het lijden uitschijnen der strijders aan het front, hetgeen menigen traan ontrukte aan de oogen der toehoorders, maar vooral wees hij op den heldenmoed die onze soldaten bezielde, bijzonder in het laatste offensief, dat den vijand achteruit dreef en neersloeg en dwong om vrede te smeeken. Ruim eene halve uur wist de E.H. Vennekens de aandacht zijner duizende toehoorders gespannen te houden, bij het verhaal der treffendste episoden uit den manhaften strijd. En wanneer hij tenslotte eene laatste maal de oud-strijders begroette als de helden van den dag, kwam er bijna geen einde aan de toejuichingen. Nadat de heer graaf van Limburg-Stirum, burgemeester, en de heer Camiel Fourie, oud strijder, het woord nog hadden gevoerd, werd aan elk der oud-strijders een prachtig diploma overhandigd als gedenkenis hunner deelneming aan den wereldoorlog. Daarna werd er kermis gevierd tot in de kleine uren....

Mogen de inwoners van Autgaerden hun prachtig monument in eere houden, maar vooral de gedachtenis bewaren hunner gesneuvelden, zij vergeten ze niet in hunne gebeden. Tot slot moet ik een woord van dank wijden aan de heeren die het komiteit vormden der feestelijkheden, om hunnen grooten iever die zij getoond hebben om die feesten zoowel te doen lukken. Ook een woord van dank aan de heeren Henri Lebegge, Petrus Bailly, Henri Claude en Emiel Serulus, die de moeilijke taak aanvaard hadden dan langen stoet in orde te stellen en ze met den besten uitslag volbracht hebben. Dank ook aan de kinderen die de programma's verkochten, en aan hun die de herinneringsdecoraties gemaakt en met zooveel iever ze aan de man gebracht hebben, dank aan allen die deelgenomen hebben aan de stoet, aan allen die op eenige manier geholpen hebben om het feest op te luisteren.

BESLUIT

=====

Nopens de dood van Pastoor Goris werd meermaals de vraag gesteld, waarom hij zich juist op 18 aug. naar Hoegaarden begaf, als een ganse legermacht gereed lag om Outgaarden binnen te vallen. Vanaf 6 augustus waren reeds Duitse patrouilles doorgedrongen tot Opheylissem, Neerheylissem, Linsmeau, Goedsenhoven en tot in de velden van Outgaarden. Dat wist iedereen, alsook dat er te Linsmeau 17 burgers waren gedood en dat de Duitsers tijdens hun doortocht in de dorpen tot allerlei plunderingen en baldadigheden overgingen. Al deze feiten waren na 12 dagen ook tot Outgaarden doorgedrongen.

En juist op de dag dat de vijand zich klaar maakt om over de Gete te trekken, trok pastoor Goris met een paar parochianen naar Hoegaarden, waar Belgische soldaten verschanst lagen, terwijl iedereen zich binnenhuis hield of op de vlucht was geslagen. Een onbegrijpelijke en levensgevaarlijke beslissing, die hem het leven zou kosten en dat wist hij, hetgeen bewezen werd door de woorden die hij tegen zijn twee metgezellen uitsprak toen de Duitsers hun hadden aangehouden " Vrienden, denkt op uwe ziel, want het zal met ons gedaan zijn ".

Er werd ook beweerd dat hij op de vlucht was gegaan, maar zulks wordt geloochenstraft, want zij probeerden langs de Bley terug Outgaarden te bereiken, na hun kort verblijf te Hoegaarden.

De waarheid is dat Pastoor Goris een plichtsbewust man was die zijn Vaderland wilde dienen. Hij wist dat de Duitsers met man en macht zich in de velden van Outgaarden klaar maakten om over de Gete door Hoegaarden te trekken. En dit wilde hij aan de Belgische soldaten gaan melden die te Hoegaarden misschien onwetend, de vijand afwachtten. Het feit dat Pastoor Goris de Belgische troepen is komen inlichten werd bevestigd door een ontsnapte Belgische soldaat, die na enkele dagen in 't Nieuwshuis te zijn verborgen geweest, in burgerkledings langs Meldert terug zijn eenheid heeft willen ver-voegen. (mededeling van Julien Van Nerum, die de soldaat tot buiten Hoegaarden heeft vergezeld).

Outgaarden mag fier zijn, zulk Pastoor^F te hebben gehad, zijn naam blijft als een "Heldennaam" in de gedachten van de inwoners voortleven. Outgaarden mag ook fier gaan op Pastoor Diels, die zich tijdens de oorlogsjaren, als een ware Belg heeft gedragen, hetgeen meer dan voldoende uit zijn eigen dagboek blijkt. En ten slotte mag Outgaarden eveneens fier zijn over zijn oorlogsmonument, dat het volbrachte offer in herinnering houdt.

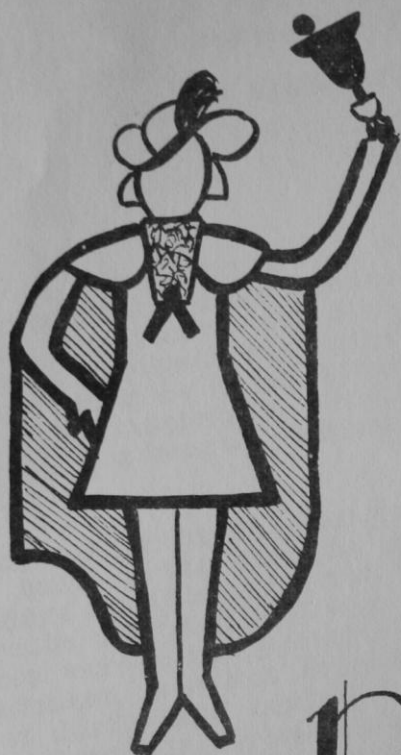
Maar in het Hoegaards museum, dat ingevolge de fusie ook het museum van Outgaarden en Meldert is geworden, bevindt zich een oorlogsstand, waarin zich meestal voorwerpen bevinden die op de slagvelden in de streek werden terug gevonden. In deze toonkast liggen ook enkele herinneringen aan Petrus De Wallens, soldaat milicien bij het 12° Linie Regt., stamnummer 53528, groot verminkte uit Oorbeek, die in 1919 met Palmyre Lebegge uit Outgaarden huwde en er zich heeft gevestigd.

Na zijn overlijden schonk zijn weduwe aan het museum, de oorlogsaandenken van haar man, om er als heilige relikven bewaard te worden, te weten:

- zijn benoeming tot officier in de Leopold II Orde
- zijn toekenning van pensioen als groot verminkte
- zijn foto, samen met een strijdmakker
- de toespraak gehouden te Oorbeek (waarvan hij afkomstig was) ter ere van de oudstrijders.
- een lofdicht hem opgedragen ter gelegenheid van zijn huwelijk.

De Oud-gedienden van de W.O. I & II, afdeling Hoegaarden zullen samen met de Oudstrijders van Outgaarden, de oorlogsstand in 't Nieuwhuys museum onder hun bescherming nemen.

+

De
Bode
en de
Belleman
van Hoegaarden

Men dient een verschil te maken tussen de bode en de belleman.
De "bode" was de berichtendrager binnen en buiten de gemeente, terwijl de "belleman" de uitroeper was van aankondigingen en bekendmakingen binnen de gemeente en haar gehuchten.
Wij zullen ze dan ook afzonderlijk bespreken.

DE BODE

=====

Wanneer de oude Regentie of de Dorpsraad berichten moest overbrengen naar personen binnen of buiten de gemeente, vertrouwde zij deze opdracht in principie toe aan de kapitein der dorpswacht, die als politie-officier onder de Meier stond en over sergeanten, korporaals en manschappen beschikte.
Hij duidde om beurten iemand aan om de opdracht te vervullen.

Er ging echter bijna geen dag voorbij of de gemeente moest boden uitzenden, om jaarrenten te innen bij een of andere stadsbewoner van Tienen, Leuven of Brussel, die rente verschuldigd was aan Hoegaarden.
Anderen werden uitgestuurd voor administratieve dienstzaken naar het Prinsbisschoppelijk gezag te Luik of het Hertogkijk bewind te Brussel.
Nog anderen gingen naar legeroversten, hier of daar in het Hageland of elders gekampeerd, om hen geschenken aan te bieden opdat ze niet naar Hoegaarden zouden afzakken.

Al die reizen werden omzeggens te voet afgelegd, slechts deze die een paard hadden, maakten er gebruik van.
Zo moest in 1521 een bode naar Keulen gezonden worden, waar de Proost van 't Kapittel woonde, om de onkosten te regelen voor de herstelling van het kerkkoor.
Het was Liebrecht Vander Spicht die op 8 dagen te voet deze weg (320 km. heen en terug, dus 40 km. per dag) aflegde en hiervoor 4 gulden kreeg. (zie Geschiedenis van Hoegaarden door Pr. J. Vander Velpen blz. 58)
Voor een reis naar Luik telde men 3 dagen te voet, naar Brussel 2 dagen en Leuven 1 dag.

Uit de vroegere eeuwen kennen wij slechts enkele namen van mannen uit Hoegaarden, die tot de Dorpswacht hebben behoord en wellicht met een of meerdere opdrachten van " bode " werden belast.

Zo hadden wij in de jaren 1581/1582 als politie-officier Leo Marix, als rotmeester Hendrik Schots en als man-schappen Jan Bormans, Jan van Ex, Thomas Lawuerts, Goert Van den Putte, Claes die Welde, Machiel van, Simon Goirts, Aert Diethouwers, Hendrik Jonckbouwers, Pieter Cruetharts, Jacob Schoelmeesters en Bestel Bauwens (SGL (Hoeg) 1032).

In de XVIIIe eeuw onder Meier Collart, tijdens de dorps-twisten van 1949/50 was Guillaume Van Simphoven, kapi-tein der Dorpswacht met zijn sergeant Jan Vanderstraeten In de jaren 1787/90 die de Franse Revolutie voorafgin-gen waren het Kapitein Franciscus Van Nerum en sergeant Joseph Vanden Bempt, die de bevelen van Meier Schepers uitvoerden.

Na de intreding van het Nieuw Regiem, werd de opdracht van bode door het gemeentepersoneel verzekerd, of voor speciale en bijzondere gevallen door een aangestelde uit de Municipale Raad uitgevoerd, die zich meestal met de deligentie verplaatsten, later door de post vervan-gen.

DE BELLEMAN

=====

Anderzijds voor het uitroepen van mededelingen en het aankondigen van bekendmakingen, binnen de gemeente en haar gehuchten werd een "belleman" gebruikt, die ter-zelfertijd optrad als aanplakker van gedrukte verorden-ingen en als gemeente bode voor het afgeven of overbren-gen van berichten en boodschappen.

In vroegere tijden was de belleman van de gemeente een "volks figuur".

Niet zo maar iedereen kon belleman worden. Men moest het vertrouwen van de Meier (later Burgemeester) hebben en goed aangeschreven staan in zijn handel en wandel, want soms werd de "belleman" met geheime opdrachten be-last binnen de gemeente.

Hij was zowat de vertrouwensman van de Burgervader.

Wanneer hij uittrok, zag men hem te voet door het dorp stappen, met in de ene hand een zware bel, en in de andere een spreekhoorn, in zijn zak had hij het uitte roepen bericht. Hij was gekleed in blauwe kiel met soortgelijke broek, in zijn lengte afgezoomd door een gele boord. Op het hoofd droeg hij een hoge pet met de letters "Hoegaarden" in 't goud. Op de hoeken der straten bleef hij staan en belde het volk op. Dan sprak hij met luide stem in de spreekhoorn. "Goed volk van Hoegaarden, ik heb U groot (goed of slecht) nieuws te melden". Daarop rolde hij zijn document af en begon klaar en duidelijk het bericht af te lezen.

Wanneer hij goed nieuws bracht, kreeg hij in meerdere huizen een borrel te drinken tegen de koude in de winter of tegen de microben van de warme zomer, zodat hij soms de volgende dag zijn ronde moest voortzetten, omdat hij met zijn werk niet klaar was gekomen. Maar als hij slecht nieuws uitbelde, kreeg hij niets en werd vaak uitgejouwd. In deze gevallen ging hij met zijn eigen centen in de herbergen drinken om te vergeten.

Wij kennen alleen de "bellemans" uit de XIXe eeuw. De eerste was Antoine Desmet, in het jaar III van de Franse Republiek, door de Nationale Agent en Commissaris van de uitvoerende macht, Notaris Jean Bapt. Van Autgaerden, aangesteld, omdat hij tijdens de troebelen van 1789 een van zijn aanhangers was geweest.

Voor zijn taak van belleman verdiende hij twee pistolen per maand. (Pistool is een gouden munt)

In Nivose IV (Dec. 1795) werd hij echter reeds vervangen omdat hij in de cabaretten en taveernen bleef hangen in plaats van zijn werk te doen. Hij werd opgevolgd door Renier Deville, nog een aanhanger van het nieuw bewind, die tijdens de onlusten te Hoegaarden, verklikkerswerk had verricht ten gunste van de fransgezinden.

Onder de jaren van het Schrikbewind riep de belleman het volk samen met de volgende woorden: "In naam van de Franse Republiek, één en onverdeeld, maak ik U bekend wat volgt".

In 1807 kweet Deville zich echter niet meer van zijn taak en liet zich zonder toelating door 3 à 4 andere mannen vervangen, maar bleef evenwel het loon optrekken.

De toenmalige burgemeester Jean Bapt. Van Autgaerden, de jonge, zoon van de vorige, durfde hem niet afzetten, omdat hij grote diensten aan zijn vader had bewezen.

Maar in 1808 toen Dr. Henri Van Nerum tot nieuwe burgervader werd verkozen, zette hij dadelijk Deville aan de deur en liet hem vervangen door een Vandendaelen. Vanaf toen werd ook de wekroep "In naam van de Franse Republiek" vervangen door "Onze goede Burgemeester laat U kenbaar maken wat volgt".

Doch deze bellemans werd enkele tijd later, zeker voor 1815 reeds opgevolgd door Guillaume Nijs, die echter op 23 feb. 1820 overleed.

Alsdan kwam Henri Nijs aan de beurt, deze bode bleef zijn taak van bellemans uitoefenen tot in 1825.

De keuze viel dan op Servaes Sweerts (grootvader van Mevrouw Vervoort - Van Rickstal), geboren in 1798 en gestorven in 1884.

Hij werd aangesteld door Burgemeester Ph. de Zangré en was de laatste bellemans van Hoegaarden.

Hij woonde in het huisje naast de Refugie der 11.000 Maeghden in de Pastorijstraat, " 't Bellemanshuisje" genaamd.

Sweerts heeft niet minder dan vijf burgemeesters gediend en begon zijn uitbellen steeds met de woorden: " De Burgemeester, langs de mond van Voës (=Servaes Sweerts) meldt U het volgende" ofwel " Voës meldt U in naam van de Burgemeester", om te eindigen met plechtige stem " Ik heb gesproken, ga nu allen heen in Vrede".

Hij bleef zijn bellemanschap trouw vervullen tot in zijn 77e jaar. Bij zijn gouden jubileum van bellemans in 1875 ging hij op eigen initiatief aan de bevolking van Hoegaarden op statige wijze zijn 50 jaren dienst melden en overal kreeg hij een borrel.

Hij had zijn huis verlaten langs de Tommestraat en de Nieuwstraat (huidige Ern. Ourystraat), maar geraakte niet verder dan de brug van Steenberghe (de huidige grote brug), want vandaar moesten ze hem met beneveld verstand naar huis brengen.

" Maar Voës toch" klaagde zijn vrouw "hebt ge dan zo hard moeten roepen dat ge er zat van zijt".

" Neen Cathrien " kakkelde Sweerts " ik was al zat vooralleer ik begon te roepen, want daar hing jenever in mijn hoorn ".

En zo eindigde Servaes Sweerts zijn lange loopbaan als laatste bellemans van Hoegaarden.

Zo Desmet en Deville de gehate dekreten van de Franse Republiek en het Schrikbewind hebben uitgebeeld, dan zou G. Nijs de val van Napoleon en de instelling van het Hollands bewind aan de inwoners hebben kenbaar gemaakt.

Maar aan Sweerts komt de eer toe, het bericht over de Belgische Onafhankelijkheid en de geboorte van onze eerste prinsen te hebben aangekondigd.

Nu zal het museum, in 1980 meer dan 100 jaar na de afschaffing, het folkloristisch bellemanschap te Hoegaarden terug in leven roepen, om alzo zijn talrijke kulturele activiteiten aan de bevolking van het bier- en museumdorp kond te doen.

Deze plechtige herinstelling zal plaats grijpen tijdens de openingsplechtigheid van het "Jaar Hoegaarden 1000" op 2 februari 1980 in het museum 't Nieuwhuys.

+ ○ + ○ + ○ + ○ + ○ + ○ + ○ + ○ + ○ + ○ + ○ +

1980 H O E G A A R D E N 1000 JAAR

Het volledig jaarprogramma voor het jaar 1980, wordt in bijgevoegde KULTUURKRANT medegedeeld.

O U D E T E S T A M E N T E N U I T
H E T P A R O C H I E A R C H I E F
V A N H O E G A A R D E N

door: Ambassadeur L. Borremans

vervolg

T. 81. TESTAMENT van Magdaleen Vanden Broeck, weduwe
van wijlen François Vanden Broeck (5-4-1671)

=====

Haar dochter Anna krijgt alle meubelen, koeien, kalveren, bed, lijnwaad omwille van ontvangen hulp van haar dochter.

Haar zoon Hendrik krijgt een kist (hij mag ze kiezen).

Haar zoon François zal uit het voorgenoemde lijnwaad eerlijk worden voorzien.

Erfgenenamen haar vijf kinderen.

Getuigen: Hendrick Van Diest en Godefridus Tilemans

Gemaakt in haar huis door Pastoor Vanden Putte.

T. 82 TESTAMENT van Jaeck Del Fons (27-6-1671)

=====

Hij ligt ziek in het huis van Librecht Tilemans den Jonghe op de Beke.

Hij deklareert gesteld te hebben in de handen van Magriet vrouw van Jean Michel, gareelmaker, de som van 18 pattacons voor zijn begrafenis en uitvaart en een mis voor de lafenis van zijn ziel.

Erfgenenamen zijn zijn twee nichten Terese en Jenneken, dochter van Peeter Goes, zijn oom.

Getuigen: Librecht Tilemans en Cornelis Van Diest

Gemaakt door Pastoor J. Vande Putte.

K U L T U U R K R A N T

nummer 12

- een uitgave van de Kultuurkring 't Nieuwhuys
- bijvoegsel van Alpaidis nr. 57

MEDEDELINGEN

MEDEDELINGEN

MEDEDELINGEN

- We danken alle leden van de "Kommissie Hoegaarden 1000" voor het prachtige werk, welke zij geleverd hebben bij het uitwerken en opstellen van het jaarprogramma "Hoegaarden 1000"

We beginnen met volle moed aan de uitvoering ervan.

- Wij zijn zeer verheugd U te kunnen aankondigen, de geboorte van SOFIE I op 20 sept. 1979.
Dochter van Jean Pierre Bache en Marleen Renders.
Hartelijk proficiat vanwege al onze medewerkers,
aan de gelukkige ouders en grootouders.

-Het Bestuur van het Museum dankt langs deze weg,
de Heer Leopold Stockmans J. Lowetlaan 2 Hoeg.
voor het prachtige kunstsmeedwerk "t NIEUWHUYS
1636 " welke hij heeft vervaardigd en gratis aan het
museum schonk.
Het prijkt dan ook in alle pracht op de voorgevel
van het museum.

[illegible]

=====

Het Museum 't NIEUWHUYS ook aktief buiten Hoegaarden

=====

- In april 11. heeft het Nieuwhuys museum deel genomen te Etterbeek aan de opendeurdag van de Vlaamse vereniging voor Familiegeschiedenis.
De tentoonstelling over stambomen, kwartierstaten en wapenborden oogsten veel bijval.
 - In september 11. was het museum te Geel vertegenwoordigd op de tentoonstelling ter herinnering aan de Bevrijding 1944.
De daar vertoonde documenten en voorwerpen waren enig in hun soort.
 - In oktober nam het museum met een vijftigtal antieke voorwerpen (muziekdozen, verenigingsspelen, lampen, ambachtstuig enz...) deel aan de grote tentoonstelling te Brussel, Louizalaan, ter gelegenheid van de 10^e verjaring der Stefaniezalen.
Deze tentoonstelling waar ook een nakomeling van de familie Haumont uit Hoegaarden aan deel nam, kende een groot sukses.
 - In november vormde het museum de hoofdbrok, op een tentoonstelling te Zaventem, in het kader van het Jaar van het Kind, onder het thema " Het gevaar van de oorlog ".
 - In februari 1980, ondanks de veelvuldige activiteiten van Hoegaarden 1000 zal het Nieuwhuys - museum ook te Leuven vertegenwoordigd zijn, op een grootse tentoonstelling van heemkunde.
- =====

UIT DE REVOLUTIEJAREN

=====

Binnen afzienbare tijd zal het Nieuwhuys-museum, via zijn tijdschrift Alpaidis, en met medewerking van de V Geslachten, hun documenten kenbaar maken uit de Franse Revolutietijd.

Niet minder dan 40 aktes (geen kopijen) 310 afschriften van de Registers der Prefectuur van het Dijle departement en 18 memorieschriften uit het familie-archief, zijn in hun bezit.

Alvorens deze sensationele en onuitgegeven documenten te publiceren en tevens om alle latere controversen te vermijden, wordt beroep gedaan op allen, die oorkonden uit de tijd van het Schrikbewind zouden in handen hebben, om in kontakt te treden met de zo pas in het museum opgerichte kommissie " Voor outer en Heerd ".

Met al onze dank.

Het museum Bestuur.

°+°+°+°+°+°+°+°+°+°+°+°+°+°+°+°

C A R N E G I E - F U N D

=====

In een der toonkasten van het Nieuwhuys-museum berust een medaille van het "Carnegie Fund". Deze onderscheiding wordt slechts ter uitzonderlijke titel toegekend voor bijzondere daden van moed en zelfopoffering om het leven van anderen te redden.

De medaille in het museum werd in 1929 toegekend aan de Heer Antoon **Vanden** Bossche, geboren te Boom op 9 jan. 1870 en gestorven te Antwerpen op 30.3.1956. Hij was gehuwd met Maria Coeck, geboren te Niel 1872 en gestorven te Boom 1950.

Antoon Vanden Bossche werkte in de "Union Chimique Belge" te Hemiksem, toen een werkmakker in een gas-ketel viel. Zonder aan zijn eigen leven te denken daalde hij in de ketel af en gelukte er in zijn werk-makker te redden. Antoon Vanden Bossche was toen 59 jaar oud en bleef ingevolge zijn daad van zelfopoffering voor de rest van zijn leven doof.

De hem toegekende Carnegie medaille ging op zijn nakomelingen over waaronder de Heer Thys (Boomgaardstr. te Antwerpen), die uit eerbied voor het Nieuwhuys, dit kostbaar pand aan het museum schonk.

Langs deze weg danken wij de Heer Thys voor het groot
vertrouwen die hij in het museum stelt.

+ ° + ° + ° + ° + ° + ° + ° + ° + ° + ° + ° + ° + °

980 - 1980
HOEGAARDEN
1000

MUSEUM
" NIEUWHUYZ

Planning CODICILJAAR 1000

Februari

2/2 START HOEGAARDEN 1000

- Officiële opening Codiciljaar
- Voorstelling jaarprogramma
- Aanstelling " Belleman "
- Opening Museumshop 1000
- Uitgave " Witboek "
- Ballonwedstrijd

23/2 VIERING van een HOEGAARDIER

Maart

1/3 - 23/3 HET TIENS PALET stelt tentoon
Vooropening 1/3 te 17 uur met
geleid Museumbezoek.

29/3 - 27/4 Tentoonstelling " FIGURINNEN
en PANORAMAS ". Vooropening
29/3 te 17 uur met geleid museum-
bezoek .

29/3 & 30/3 ZOEKTOCHT ingericht door
Hoegaardse Handelaarsbond & Museum

April

12/4 : BIERTESTEN bij " Die Edele Orde
van den Moutstock " .

19/4 : 200 JAAR GILDELEVEN .

- Dag der V Geslachten
- Viering 15 jaar Museum
- Inhuldiging gevelplaat
- Wijding gildevlaggen
- Uitgave : " Hoegaarden Openlucht-
museum "
- Inzet : " 1 dagtrip te Hoegaarden "

M e i

1/5 - 5/5 : Tentoonstelling
" De Bierorde "

3/5 : Ridderverheffing in " Die Edele
Orde van de Moutstock "
Ontvangst afvaardiging van
Millenniumkomiteit Prinsbisdom
Luik met schenking van vaandel
aan de Hoegaardse Bierorde .

10/5 - 8/6 : Tentoonstelling " OUDE
AMBACHTEN ". Vooropening
10/5 te 17 uur met geleid
museumbezoek .

J u n i

14/6 : Bedevaart met de Bierorde naar
Rumigny .

21/6 - 31/8 : Tentoonstelling " 150 JAAR
ONAFHANKELIJKHEID "
Vooropening: 21/6 te 17 uur door
Vertegenwoordiger van het Hof .
UITGAVE " DE BURGEMEESTERS
van HOEGAARDEN vanaf 1795 .

28/6 : Openstelling van de KUNSTGALERIJ
Uitgave " EEUWENKALENDER "
Deelname aan de BRADERIJ

Juli

Geleide rondleidingen in het dorp en het museum op aanvraag en wel op volgende data :
12 , 13 , 19 , 20 & 21 juli .

21/7 : VIERING NATIONALE FEESTDAG .

September

13/9 - 5/10 : Tentoonstelling " GRAVIN ALPAIDIS en HOEGAARDEN 1000 "
- vooropening 13/9 te 17 uur
- ontvangst afvaardiging van Rumigny en Algemeen Rijksarchief
- uitgaven : " Hoegaardse Karolingers " en Bondsnummer VTB over Hoegaarden 1000

13 , 14 , 20 & 21 / 9 :

ETALAGE-WEDSTRIJD HANDELAARS-BOND in betrekking met Hoegaarden 1000

Oktober

11/10 - 2/11 : Tentoonstelling
" SCHILDERWERKEN van FREEMAN "
Vooropening 11/10 te 17 uur met geleid museumbezoek .

13/10 : TEERFEEST van " DIE EDELE ORDE van den MOUSTOCK "

November

11/11 : Herdenking Wapenstilstand
15/11 - 30/11 : " INDIAANS ARTISANAAT "
(tentoonstelling)
Vooropening 15/11 te 17 uur
22/11 : - Einde viering Codiciljaar 1980
- Gezellig samenzijn
- Afkondiging Programma
Viering 1981 .

AKTIVITEITENPROGRAMMA APRIL MEI JUNI 1980
=====

- 29/3 tot 27/4 Tentoonstelling
"FIGURINNEN EN DIORAMA'S"
door Frans De Decker in samenwerking met
de Tiense Modelbouwclub
Vooropening 29/3 om 17 uur.
- 12/4 BIERTESTEN bij "Die Edele Orde vanden
Moutstock"
- 19/4 200 JAAR GILDELEVEN
-Dag de V Geslachten
-Viering 15 jaar Museum
-Inhuldiging gevelplaat
-Wijding gildevlaggen.
- 3/5 RIDDERVERHEFFING in "Die edele orde vanden
Moutstock"
Schenking vaandel aan de Hoegaardse Bierorde.
- 10/5 tot 8/6 Tentoonstelling
"Oude Ambachten"
Vooropening 10/5 om 17 uur.
- 21/6 tot 31/8 Tentoonstelling
"150 JAAR ONAFHANKELIJKHEID"
Uitgave "De Burgemeesters van Hoegaarden
vanaf 1795"
Vooropening 21/6 om 17 uur.
- 28/6 Openstelling van de Hoegaardse KUNSTGALERIJ

=====

Wij, Museum, verlenen graag onze medewerking aan het project "Palmzondagtraditie" en wij denken dan bv. aan medewerking bij de uitbouw van de processie en door uitbeelding van een bepaalde deelnemende groep.

Terloops verwijzen we naar de dokumenten van 1806 (zie onze uitgave Alpaidis 1975 vanaf nr. 38), waarin de samenstelling van de Processieomwegang in de XVIIIe eeuw staat vermeld. Dit dokument kan misschien als werkbasis dienen voor een eventuele uitbouw van de processie en we hopen natuurlijk dat het dokument als " voldoende geloofwaardig " wordt beschouwd.

+

NOTKERSHOTELS TE HOEGAARDEN

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	2069	2070	2071	2072	2073	2074	2075	2076	2077	2078	2079	2080	2081	2082	2083	2084	2085	2086	2087	2088	2089	2090	2091	2092	2093	2094	2095	2096	2097	2098	2099	2100	2101	2102	2103	2104	2105	2106	2107	2108	2109	2110	2111	2112	2113	2114	2115	2116	2117	2118	2119	2120	2121	2122	2123	2124	2125	2126	2127	2128	2129	2130	2131	2132	2133	2134	2135	2136	2137	2138	2139	2140	2141	2142	2143	2144	2145	2146	2147	2148	2149	2150	2151	2152	2153	2154	2155	2156	2157	2158	2159	2160	2161	2162	2163	2164	2165	2166	2167	2168	2169	2170	2171	2172	2173	2174	2175	2176	2177	2178	2179	2180	2181	2182	2183	2184	2185	2186	2187	2188	2189	2190	2191	2192	2193	2194	2195	2196	2197	2198	2199	2200	2201	2202	2203	2204	2205	2206	2207	2208	2209	2210	2211	2212	2213	2214	2215	2216	2217	2218	2219	2220	2221	2222	2223	2224	2225	2226	2227	2228	2229	2230	2231	2232	2233	2234	2235	2236	2237	2238	2239	2240	2241	2242	2243	2244	2245	2246	2247	2248	2249	2250	2251	2252	2253	2254	2255	2256	2257	2258	2259	2260	2261	2262	2263	2264	2265	2266	2267	2268	2269	2270	2271	2272	2273	2274	2275	2276	2277	2278	2279	2280	2281	2282	2283	2284	2285	2286	2287	2288	2289	2290	2291	2292	2293	2294	2295	2296	2297	2298	2299	2300	2301	2302	2303	2304	2305	2306	2307	2308	2309	2310	2311	2312	2313	2314	2315	2316	2317	2318	2319	2320	2321	2322	2323	2324	2325	2326	2327	2328	2329	2330	2331	2332	2333	2334	2335	2336	2337	2338	2339	2340	2341	2342	2343	2344	2345	2346	2347	2348	2349	2350	2351	2352	2353	2354	2355	2356	2357	2358	2359	2360	2361	2362	2363	2364	2365	2366	2367	2368	2369	2370	2371	2372	2373	2374	2375	2376	2377	2378	2379	2380	2381	2382	2383	2384	2385	2386	2387	2388	2389	2390	2391	2392	2393	2394	2395	2396	2397	2398	2399	2400	2401	2402	2403	2404	2405	2406	2407	2408	2409	2410	2411	2412	2413	2414	2415	2416	2417	2418	2419	2420	2421	2422	2423	2424	2425	2426	2427	2428	2429	2430	2431	2432	2433	2434	2435	2436	2437	2438	2439	2440	2441	2442	2443	2444	2445	2446	2447	2448	2449	2450	2451	2452	2453	2454	2455	2456	2457	2458	2459	2460	2461	2462	2463	2464	2465	2466	2467	2468	2469	2470
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

In het kader van de Millenniumviering van het Prinsbisdom Luik (waartoe Hoegaarde behoorde), werden tinnen schotels en asbakken vervaardigd, waarin het zegel en de afbeelding van Prinsbisschop Notker, stichter van het Prinsbisdom en de stad Luik in 980 prijkt.

De prijzen schommelen, volgens de grootte, tussen 610 en 4490 fr. (6 verschillende modellen).

De schoenen kunnen op bestelling (betaling na levering) bekomen worden in 't Nieuwhuys-Museum te Hoegaarden.

EN OOK INTERNATIONALE BADGES

[illegible]

Bovendien kunnen in 't Museum ook vanaf heden badges voor blazers bekomen worden, van volgende landen en steden: Duitland, Nederland, Noorwegen, Tirol, Parijs, Londen, Keulen, Den Haag, Wenen, Berlijn en Antwerpen. De prijs bedraagt 75 fr.

De luxe-badges van Hoegaarden kosten 120 fr.

Breng een bezoek aan de Museumshop, waar nog tal van andere werken en souvenirs voorhanden zijn.

+ + + + +